

Śliwa, Joachim

Ceramika egipska i nubijska w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Krakowie : III. tura

Studia Archeologiczne 3, 199-219

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Joachim Śliwa
Uniwersytet Jagielloński

CERAMIKA EGIPSKA I NUBIJSKA W ZBIORACH
MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W KRAKOWIE
III. TURA

Ostatni zespół ceramiki egipskiej ze zbioru Muzeum Archeologicznego w Krakowie¹ pochodzi z wykopalisk H. Junkera prowadzonych w r. 1910 na cmentarzysku z okresu tynickiego w Tura, na wschodnim brzegu Nilu, na południe od Kairu². Ceramika oraz pewna ilość drobnych znalezisk z tego zespołu przekazane zostały Akademii Umiejętności w Krakowie w ramach współpracy w dziedzinie archeologii Egiptu przez Akademię Wiedeńską w r. 1911³. W omawianej kampanii wykopaliskowej przedstawiciel Akademii Krakowskiej nie brał udziału.

W czasie trwającej ponad 2 miesiące kampanii odsłonięto w Turze 582 groby, głównie z okresu tynickiego⁴. Analiza materiału po-

¹ Por. J. Śliwa, *Egyptian and Nubian pottery in the collection of the Archaeology Museum in Cracov*, I: Arminna E and Toshka W, w: *Recherches Archéologiques de 1975*, Kraków 1976, s. 68-71; idem, *Egyptian and Nubian pottery in the collection of the Archaeology Museum in Cracov*, II: El-Kubanieh North and South, w: *Recherches Archéologiques de 1976*, Kraków 1977, s. 57-60.

² Por. H. Junker, *Bericht über die Grabungen der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien auf dem Friedhof in Turah Winter 1909-1910* (Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien, philosophisch-historische Klasse. Band LVI, I), Wien 1912. Kampania wykopaliskowa trwała w okresie od 1 I 1910 - 19 III 1910 r.

³ Podział zabytków nastąpił w Wiedniu dn. 18 X 1911 r., por. materiały w Archiwum Oddziału PAN w Krakowie, sygn. PAU I-76, nr 26/12 (tzw. spis I) oraz K. Stachowska, *Wkład Akademii Umiejętności w początki polskich badań wykopaliskowych w Egipcie w latach 1906-1914*, w: *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie*, t. XVIII, 1972, s. 132-133.

⁴ W.M.F. Petrie, *Prehistoric Egypt*, London 1920 (repr. 1974), s. 2, wymienia 122 dobrze datowane groby z okresu wczesnodynastycznego z Tura.

Według ustaleń H. Junkera najstarsza część cmentarzyska w Tura znajdowała się na południu, a w okresach późniejszych cmentarzysko rozrastało się w kierunku północnym, a następnie wschodnim (materiały ze wschodniej części cmentarzyska są najmłodsze w stosunku do pozostałych znalezisk)⁶.

Oprócz zwykłych grobów jamowych oraz pochówków w matach lub koszach, zmarli byli grzebani w grobach o konstrukcji ceglanej (czasem z użyciem elementów drewnianych) w paru odmianach i różnej wielkości⁷. Zmarłych układano w pozycji skurczonej, najczęściej na lewym boku. Występują zarówno przypadki, w których głowa zmarłego zwrócona była na południe, twarz w kierunku zachodnim, jak i pochówki, w których głowa zmarłego znajduje się od północy, twarz zwrócona na wschód, a także rzadziej inne usytuowania⁸. Stwierdzono także w 11 przypadkach zastosowanie drewnianych sarkofagów, oraz w południowej części cmentarzyska występowanie sarkofagów wykonanych z gliny lub mułu nilowego⁹. Szczątki kostne poddane zostały badaniom antropologicznym, które wykazały, że na omawianym cmentarzysku grzebani byli zmarli należący do dwu odmian rasowych: zmarli z południowej części cmentarzyska należeli do tzw. rasy prahistorycznej, natomiast w późniejszych częściach cmentarzyska występowała druga odmiana rasowa, tzw. typ Giza¹⁰.

Omawiając obiekty z Tura, trzeba wyraźnie zaznaczyć, że ceramika z tego stanowiska posiada kluczowe znaczenie w badaniach nad egipską ceramiką okresu tynickiego. Rozpoznanie tej problematyki oparte jest przede wszystkim na materiałach pochodzących z dwóch dużych cmentarzysk: z Tura oraz z Naga ed-Deir. Drobiazgowa analiza ceramiki opracowana przez H. Junkera dla Tura¹¹ oraz G.A. Reisnera dla Naga ed-Deir¹² stanowi do dziś jedną z podstaw zna-

⁶ H. Junker, Turah, s. 5-10.

⁷ H. Junker, Turah, s. 11-21, 23-26; por. J. Vandier, Manuel d'archéologie égyptienne, vol. I, 2. Paris 1952, s. 682-686.

⁸ H. Junker, Turah, s. 27-29.

⁹ H. Junker, Turah, s. 13-14, 15, 21-23.

¹⁰ D.E. Derry, Report on human remains, w: H. Junker, Turah, op. cit., s. 86-95.

¹¹ H. Junker, Turah, s. 29-44.

¹² G.A. Reisner, The Early Dynastic cemeteries of Naga ed-Dêr. Part I, Leipzig 1908 (University of California Publications. Egyptian Archaeology, Vol. II), s. 90-99.

jomości zagadnienia. G.A. Reisner publikując wyniki swych badań wyróżnił 29 typów naczyń, natomiast H. Junker aż 117 typów (oraz grupę naczyń o kształtach specjalnych). W.B. Emery¹³ w oparciu o badania w Sakkara w proponowanej klasyfikacji wyróżnił dla okresu archaicznego 45 typów naczyń. Uwzględniając rezultaty badań wymienionych naukowców i nie rozbijając na oddzielne typy dość liczne warianty i odmiany, J. Vandier¹⁴ ustalił dla okresu tynickiego jedynie 7 grup ceramiki (oraz dodatkowo ósmą grupę na kształty nietypowe), w których mieszczą się zasadniczo wszystkie odmiany naczyń wydzielone przez wspomnianych autorów. Ten uproszczony i ujednolicony system jest bardziej przejrzysty i znacznie dogodniejszy w użyciu.

Podobnie jak ceramika z Ermenne, Toszke i el-Kubanije ze zbiorów krakowskich, również zespół z Tura umieszczony został przez K. Bulasa w tym samym fascykule "Corpus Vasorum Antiquorum"¹⁵. W oparciu o cytowany wyżej materiał archiwalny¹⁶ wiadomo, że do Krakowa przekazano 36 naczyń pochodzących z wykopalisk z Tura. K. Bulas łączył z tym stanowiskiem tylko 31 naczyń, nie wszystkie zresztą prawidłowo¹⁷. W porównaniu z opracowaniem K. Bulasa ustalono dodatkowo pochodzenie kilku naczyń, łącząc je bezspornie z inwentarzem grobowym opublikowanym przez H. Junkera (por. nr kat. 8, 9, 11, 12, 16, 17, 19, 24, 27, 30, 34), a także wprowadzając uzupełnienia do danych ustalonych przez K. Bulasa. Poprawiono także klasyfikację paru obiektów, przytoczoną przez K. Bulasa, nawiązującą do typologii H. Junkera; niektórym naczyniom ze zbioru krakowskiego (wówczas jeszcze znajdującego się w Wiedniu) H. Junker poświęcił wzmianki w swej publikacji i zamieścił ich zdjęcia, na co K. Bulas nie zwrócił baczniejszej uwagi, W niektórych przypadkach stało się to również podstawą odtworzenia ich proveniencji.

¹³ W.B. Emery, *Great tombs of the First dynasty*, vol. I, Cairo 1949, s. 148-153; por. idem, *Archaic Egypt*, Harmondsworth 1961, s. 206-214.

¹⁴ J. Vandier, *Manuel...*, op. cit., s. 775-782.

¹⁵ CVA Pologne 2. Collections de Cracovie. Cracovie-Varsovie 1935, tabl. 1/90/-3/92/.

¹⁶ Por. przypis 3.

¹⁷ Parę obiektów pochodzących bezspornie z Tura autor ten przypisywał stanowisku el-Kubanije Pd., por. nr kat. 28, 29, 31-34.

Dokładnej identyfikacji obiektów, analogicznie jak w poprzednich opracowaniach, dokonano w oparciu o protokoły komisijnego przekazania w Wiedniu egipskich obiektów dla Akademii Umiejętności w Krakowie, uzupełnionych szczegółowymi wykazami zabytków opatrzonych na ogół szkicowymi rysunkami i zaznaczoną proveniencją¹⁸. Pomocne okazały się również zachowane na naczyniach w niektórych wypadkach sygnatury (bez nazwy stanowiska) oraz charakterystyczne cechy naczyń uwzględnione w opisach i materiale ilustracyjnym zamieszczonym w publikacji H. Junkera¹⁹.

Z części południowej cmentarzyska w Tura przekazano do Krakowa naczynia z następujących grobów: 15.k.6, 17.k.6, 14.i.1, 15.h.5, 19.h.1, 15.g.2, 19.g.2, 20.g.2, 17.f.3, 16.g./S/. Z części północnej cmentarzyska przekazano naczynia z grobów: 11.p.8, 10.p.4, 11.o.5, 16.p.1, 15.o.4, 15.o.7, 10.n.4, 10.n.5, 14.n.10, 11.m.1, 12.n.6 oraz P 3, P 21. Groby 16.g./S/ i P 21 nie zostały umieszczone na planie cmentarzyska. Z części przejściowej między grupą południową i północną przekazano naczynia z grobów: 19.m.3, 19.l.3, 19.l.4. W podziale nie uwzględniono w ogóle materiałów z najmłodszej, wschodniej części cmentarzyska (por. ryc. 1).

Spośród 118 typów naczyń wydzielonych przez H. Junkera w materiale z Tura, do Krakowa przekazano przykłady 27 typów: pojedyncze naczynia typów I, IX, X, XVIII, XXVI, XXXI, XXXIII, XXXV, XXXVIII, LV, LVII, LXIV-LXVI, LXXV, LXXXIX, XCIII, XCV, CIX, CXII, CXVI; po dwa naczynia typów XIV, XXVIII, XXIX, XXXIV, LXIX oraz cztery naczynia typów CIV-CV.

W nawiązaniu do bardziej przejrzystej klasyfikacji J. Vandiera, reprezentowane są w zbiorze krakowskim przykłady wszystkich grup ceramiki tynickiej (z wyjątkiem grupy VI, w skład której wchodzi rzadko spotykane naczynia o kształtach kulistych).

Oprócz obiektów pochodzących z wykopalisk w Tura, przekazano do Krakowa również 6 naczyń zakupionych w Górnym Egipcie za pieniądze ekspedycji, najprawdopodobniej w el-Kubanije²⁰.

¹⁸ Por. spis I (przypis 3).

¹⁹ W opracowaniu H. Junkera (Turah, op.cit.) brak wzmianek o przekazaniu poszczególnych obiektów do Krakowa, gdyż podział nastąpił pod koniec r. 1911, gdy publikacja wykopalisk złożona już była do druku (tom ukazał się w r. 1912).

²⁰ Por. J. Śliwa, Ceramika egipska i nubijska w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Krakowie, II: El-Kubanije Pd. i Pn. (w druku), nr kat. 22-27 (spis I, poz. 40-45). Naczynia te, należące do wyrobów grupy A pochodzą przypuszczalnie z cmentarzyska el-Kubanije Pd. z okresu przed rozpoczęciem wykopalisk.

Niezależnie od ceramiki z kampanii wykopaliskowej w Tura oraz naczyń zakupionych w Górnym Egipcie, przekazano także do zbiorów krakowskich w omawianej partii zabytków dwa naszyjniki (jeden z paciorków fajansowych, drugi z paciorków kamiennych) oraz paletkę szminkową z rozcieraczem, pochodzące z badań w Tura (numerów grobów nie zaznaczono)²¹.

W katalogu uwzględniono podstawowe dane inwentarzowe obiektów, wymiary i opisy (w przypadku naczyń nie zachowanych w oparciu o dane zamieszczone przez K. Bulasa w CVA) oraz, jak w poprzednich opracowaniach, następujące elementy:

- a - podstawy identyfikacji obiektu,
- b - klasyfikacja według H. Junkera,
- c - zwięzły opis grobu, z którego pochodzi naczynie (w oparciu o dane zawarte w publikacji H. Junkera),
- d - dane bibliograficzne.

Katalog

1. Duże naczynie o wrzecionowatym brzuścu zwężającym się ku dołowi, ze spłaszczonym dnem. Ramiona naczynia przechodzą w krótką szyjkę zakończoną wywiniętym na zewnątrz brzegiem. Zamiast plastycznej linii falistej na ramionach wryta jest dość szeroka, wgłębiona linia. Gлина czerwona, szorstka, z domieszkami mineralnymi. Uszkodzona krawędź wylewu. Zwężająca się część naczynia ze śladami wyrównywania powierzchni. Wys. 0,495 m, średn. 0,20 m. Nr inw. MAK/AS/1896.
 - a. Spis I, poz. 4: "15g/2 Krug von rotem Ton mit rauher Oberfläche", rysunek.
 - b. Typ Ia, 4 (H. Junker, Turah, s.31 wymienia opracowanie i kształt naszego naczynia jako wyjątkowe).
 - c. Grób 15.g.2 w południowej części cmentarzyska, zagłębiony w piasku, o wym. 0,80 x 0,75 m, naruszony. W wyposażeniu znajdowało się 5 naczyń oraz fragmenty (kolejne naczynie z grobu 15.g.2, por. także nr kat. 21).
 - d. H. Junker, Turah, s.31 (wzmianka); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/9.

²¹ Por. spis I, poz. 37-39: "1 Kette aus Fayence; 1 Kette bestehend aus Perlen von verschiedenen Steine; 1 Schminkepalette mit Reibstein".

2. Duże naczynie o wrzecionowatym brzuścu (bardziej wysmukłym niż nr kat. 1), zwężającym się ku dołowi. Dno spłaszczone, lekko jednak wypukłe. Ramiona naczynia bardziej spadziste przechodzą w krótką szyjkę zakończoną wywiniętym na zewnątrz brzegiem. Na ramionach wypukły pierścien obiegający całe naczynie wkoło. Poniżej pierścienia dwa graffiti: por. ryc. 2: 1a, b, ryte przed wypaleniem. Gлина czerwona, powierzchnia gładzona, pokryta czerwoną angobą. Dolna część naczynia rozbita, sklejoną. Wys. 0,67 m, średn. 0,24 m. Nr inw. MAK/AS/1877.

a. Spis I, poz. 2: "11p/8 Krug von Rotem Ton mit glatter Oberfläche, Marke (...)", rysunek znaków i naczynia²².

b. Typ IX (por. H. Junker, Turah, s.32, fig. 38).

c. Grób 11.p.8 w północnej części cmentarzyska, zagłębiony w piasku, dobrze zachowany. Głowa skierowana na południe, z twarzą zwróconą na zachód. W wyposażeniu znajdowało się 14 naczyń glinianych oraz 6 kamiennych.

d. H. Junker, Turah, s. 47, nr 27 (graffiti), tabl. XXXVI (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/10.

3. Duże naczynie o wrzecionowatym brzuścu, o proporcjach analogicznych jak nr kat. 2. Dno spłaszczone o lekkiej wypukłości. Ramiona naczynia przechodzą niemal bezpośrednio w pierścienowatą krawędź wylewu. Nie zaznaczono plastycznego pierścienia ani linii rytej. W górnej części brzuśca znajdują się 3 znaki wryte przed wypaleniem naczynia: ryc. 2:3a oraz poniżej ryc. 2:3b, c. Gлина czerwona, powierzchnia szorstka ze śladami wyrównywania. Pozostałości czerwonej angoby. Wys. 0,71 m, średn. 0,24 m. Nr inw. MAK/AS/1870.

a. Spis I, poz. 1: "Krug von rotem Ton, Oberfläche rau, mit einer Marke versehen (...)", rysunek dwóch znaków oraz naczynia²³.

²² K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/10 podaje, że naczynie nasze należy do zespołu z grobu 11.m.1, opierając swą identyfikację na rozpoznaniu graffiti z omawianego naczynia (H. Junker, Turah, s.47, N° 27). H. Junker podaje w objaśnieniu tablicy ze znakami, że nr 27 pochodzi z grobu 11.m.1, natomiast w opisie grobu (op.cit., s.75) znaku tego nie wymienia. Natomiast w opisie grobu 11.p.8 wyszczególnia jedynie znaki nr 10 i 28 (zapewne tu popełnił omyłkę). Wydaje się, że podstawą poprawnej identyfikacji naszego naczynia może być jedynie cytowany spis I.

²³ Podstawą dla odtworzenia proveniencji naczynia również dla K. Bulasa był charakterystyczny znak (por. ryc. 2:3 b,c) wryty na brzuścu, umieszczony przez H. Junkera (op.cit., s.47) pod nr 16 z wyjaśnieniem, że naczynie pochodzi z grobu 10.p.4. Omawiane naczynie umieszczone zostało też na tabl. XXXIXa z podaniem numeru grobu.

- b. Typ XI²⁴ (por. H. Junker, Turah, s.32, fig. 38).
- c. Grób 10.p.4 w północnej części cmentarzyska, zagłębiony w piasku, nietknięty, o wym. 1,80 x 0,85 m. Głowa zmarłego skierowana na północ, z twarzą zwróconą na zachód. W wyposażeniu znajdowało się 16 naczyń glinianych oraz 5 kamiennych.
- d. H. Junker, Turah, s.33 oraz s. 47 (graffiti nr 16), tabl. XXXIX góra; K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/11.
4. Średniej wielkości naczynie o wrzecionowatym brzuścu mocno zwężającym się w dolnej części; dno zaokrąglone, mocno wysklepione. Krótka szyjka zakończona lekko wyodrębnioną krawędzią. Ścianki naczynia w dolnej części lekko wklęsłe. Gлина czerwono-brązowa, szorstka; naczynie obtaczane w górnej części, ślady pionowego wyrównywania powierzchni w dolnej części. Wys. 0,42m, średn. 0,75 m. Nr inw. MAK/AS/1884.
- a. Spis I, poz. 5 "17f/3 Krug von rotem Ton", rysunek. Na naczyniu częściowo zachowane oznaczenie: $\frac{17}{3}$.
- b. Typ XIVa²⁵ (por. H.Junker, Turah, s.33, fig. 39).
- c. Grób 17.f.3 o konstrukcji ceglanej, w południowej części cmentarzyska. Pozostałości drewnianej konstrukcji stropu. Z naruszonego wyposażenia zachowały się 4 naczynia gliniane i fragmenty.
- d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/12.
5. Średniej wielkości naczynie o wrzecionowatym brzuścu mocno zwężającym się w dolnej części; dno zaokrąglone, mocno wysklepione. Ramiona naczynia przechodzą niemal bezpośrednio w lekko wyodrębnioną krawędź wylewu. Gлина czerwono-brązowa, naczynie obtaczane w górnej części, ślady wyrównywania powierzchni w dolnej części. Wys. 0,49 m, średn. 0,185 m. Nr inw. MAK/AS/1702.
- a. Spis I, poz. 3: "17k/6 Krug von rotem Ton mit rauher Oberflähe", rysunek.
- b. Typ XIVb (por. H. Junker, Turah, s. 33, fig. 39).

²⁴ H. Junker, op.cit., s.33 zalicza omawiane naczynie do typu X, mimo iż nie posiada ono linii rytej w górnej partii brzuśca. Według K. Bulasa, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/11 naczynie to zostało prawidłowo zaliczone do typu XI.

²⁵ K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/12 zalicza omawiane naczynie do typu XV. H.Junker natomiast w inwentarzu grobu 17.f.3 (op. cit., s.63, poz. 34) wymienia 1 naczynie typu XIV.

- c. Grób 17.k.6 w południowej części cmentarzyska, o wym. 1.60 x 1.40 m. Sarkofag z mułu nilowego, pokrywa z maty i mułu. Wyposażenie naruszone, zachowane 2 naczynia gliniane.
- d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/13.
6. Średniej wielkości naczynie o brzuścu mocno wysklepionym w górnej części i zwężającym się silnie ku dołowi. Dno płaskie. Krótka szyjka zakończona lekko wyodrębnioną krawędzią wylewu. Ścianki naczynia lekko wklęsłe w dolnej części. Gлина czerwono-bieżowa, powierzchnia szorstka, nierówna, obtaczana tylko w górnej części naczynia. Wys. 0,39 m, średn. 0,20 m. Nr inw. MAK/AS/1862.
- a. Spis I, poz. 6: "14i/1 Krug von rotem Ton", rysunek.
- b. Typ XVIII (por. H.Junker, Turah, s.34, fig. 40).
- c. Grób 14.i.1 w południowej części cmentarzyska, o konstrukcji ceglanej. Zawartość splądrowana; zachowanych 5 naczyń glinianych i fragmenty oraz 1 naczynie kamienne.
- d. H.Junker, Turah, tabl. XXXVII góra; K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/15.
7. Średniej wielkości naczynie o brzuścu mocno wysklepionym, zwężającym się ku dołowi w kierunku zaokrąglonego dna. Krótka szyjka zakończona lekko wyodrębnioną krawędzią wylewu. W górnej części brzuśca graffiti (ryc. 2:2b) ryte przed wypaleniem oraz znak wryty później (ryc. 2:2a). Gлина czerwono-brązowa, powierzchnia obtaczana w górnej części, dół wyrównywany. Pozostałość czerwonej angoby. Wys. 0,38 m, średn. 0,22 m. Nr inw. MAK/AS/1828.
- a. Spis I, poz. 8: "15 k/6 Krug von rotem Ton. Marke (...)", rysunek graffiti oraz szkic naczynia. Ślady oznaczenia 15.k.6 zachowane również na dnie naczynia.
- b. Typ XXVI (por. H. Junker, Turah, s. 35, fot. 41).
- c. Grób 15.k.6 w południowej części cmentarzyska. Szyb o wym. 1,00 x 0,70 m zagłębiony w piasku; splądrowany. Zachowane 2 naczynia gliniane i fragmenty oraz paletka szminkowa.
- d. H. Junker, Turah, s.50, nr 116 (graffiti), tabl. XXXVII góra; K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/14.
8. Niezbyt duże naczynie cylindryczne zbliżone kształtem do butli o zaokrąglonym dnie, z niewielkim zwężeniem poniżej krawędzi wylewu. Gлина jasnoczerwona o szorstkiej powierzchni. Wys. 0,24 m, średn. 0,10 m. Bez nr inw.

- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 16p/1 (...)". Dokładne ustalenie proveniencji naczynia umożliwia znajdująca się wewnątrz kartka z napisem: "16p1 No2".
 - b. Typ XXVIII (por. H. Junker, Turah, s.35, fig. 41).
 - c. Grób 16.p.1 w północnej części cmentarzyska, splądrowany. Konstrukcja ceglana o wym. 2,20 x 1,70 m. Zachowanych 8 naczyń glinianych i fragmenty oraz 1 naczynie kamienne.
 - d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/18.
9. Naczynie o kształcie analogicznym jak nr kat. 8. Gлина czerwona. Wys. 0,20 m, średn. 0,08 m. Obecnie w Muzeum omawianego obiektu brak.
- a. Spis I, poz. 7: "191/4 Krug von rotem Ton", rysunek.
 - b. Typ XXVIII (por. H. Junker, Turah, s.35, fig. 41).
 - c. Grób 19.l.4 w przejściowej części cmentarzyska, między grupą południową a północną. Zagłębiony w piasku, z pozostałościami konstrukcji drewnianej. Splądrowany, zachowane 2 naczynia gliniane oraz fragmenty.
 - d. H. Junker, Turah, tabl. VIII (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/16.
10. Niewielkie naczynie cylindryczne zbliżone kształtem do butli o zaokrąglonym dnie i bardziej wypukłych ściankach w górnej części. Zwężenie w górnej partii przechodzi w krótką szyjkę zakończoną krawędzią szerokiego wylewu. Gлина czerwona pokryta kremową angobą. Powierzchnia szorstka, ze śladami wyrównywania w dolnej części. Wys. 0,20 m, średn. 0,09 m. Bez nr inw.
- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen (...) 19 mg/3 (...)". Ustalenie proveniencji naczynia możliwe było dzięki zachowanemu na nim napisowi: 19m3.
 - b. Typ XXIX (por. H. Junker, Turah, s. 35, fig. 41).
 - c. Grób 19.m.3 w części przejściowej cmentarzyska między grupą południową i północną; nienaruszony. Wym. 1,25 x 0,70 m, zachowane pozostałości drewna i mat. W wyposażeniu znajdowało się 10 naczyń glinianych oraz fragmenty.
 - d. H. Junker, Turah, tabl. VIII (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/19.

11. Niewielkie cylindryczne naczynie zbliżone kształtem do butli o zaokrąglonym dnie i lekko zwężającym się ku dołowi brzuścu. W górnej części zwężenie przechodzące w krótką szyjkę zakończoną wyraźnie wyodrębnioną krawędzią wylewu. Gлина czerwona, pokryta jaśniejszą angobą. Powierzchnia wygładzana. Wys. 0,245 m, średn. 0,11 m. Nr inw. MAK/AS/1710.
 - a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: 21 (...)". Ustalenie proveniencji naczynia było możliwe, gdyż na jego dnie zachowane jest oznaczenie 21.
 - b. Typ XXIX (por. H. Junker, Turah, s.35, fig. 41).
 - c. Grób 21 (tzw. Versuchsgrab) nie został naniesiony na plan, nie występuje też w dokumentacji i w wykazie grobów cmentarzyska w Tura.
 - d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/17.
12. Naczynie o pękatym brzuścu i krótkiej szyjce, o silnie zwężonej dolnej partii przyjmującej kształt wysmukłej nóżki. Dno płaskie. Gлина czerwona z dużą ilością domieszek organicznych, powierzchnia szorstka. Uszkodzona krawędź wylewu. Wys. 0,26 m, średn. 0,165 m. Nr inw. MAK/AS/1692.
 - a. Spis I, poz. 18-21: "und 4 Töpfe ohne Bezeichnung". Ustalenie proveniencji okazało się możliwe dzięki odnalezieniu fotografii naszego naczynia w materiale ilustracyjnym publikacji H. Junkera (por. pkt d.). Obiekt pochodzi z grobu 15.o.7.
 - b. Typ XXXI (por. H. Junker, Turah, s.36, fig. 42).
 - c. Grób 15.o.7 w południowej części cmentarzyska, splądrowany. Zachowany kosz oraz maty, 9 naczyń glinianych i 2 kamienne.
 - d. H. Junker, Turah, tabl. XXXIX dół: (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/20.
13. Naczynie o wydatnym brzuścu i krótkiej szyjce, o dolnej partii zwężającej się w kierunku płaskiego dna. Ścianki naczynia posiadają lekko esowaty profil. Gлина żółtobrazowa z dużą ilością domieszek organicznych i mineralnych. Powierzchnia dość gładka. Wys. 0,22 m, średn. 0,155 m. Nr inw. MAK/AS/1693.

- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 11.0.5 (...)". Proweniencję ustalono na podstawie eliminacji pozostałych obiektów na równoczesnym sprawdzeniu, czy dany typ naczynia występuje w wyposażeniu domniemanego grobu.
 - b. Typ XXXIII²⁶ (por. H.Junker, Turah, s. 36, fig. 42).
 - c. Grób 11.0.5 w południowej części cmentarzyska, nienaruszony. Wym. szybu 1,25 x 0,80 m; zachowane pozostałości drewna i mat. W wyposażeniu 7 naczyń glinianych i 2 kamienne.
 - d. H.Junker, Turah, tabl. IX (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/21.
14. Naczynie cylindryczne o lekko wysklepionej środkowej partii brzuśca. Dno płaskie. Krawędź wylewu odchylona na zewnątrz. Gлина żółto-brązowa z dużą ilością domieszek organicznych. Powierzchnia szorstka. Uszkodzona krawędź naczynia i dno. Wys. 0,21 m, średn. 0,115 m. Nr inw. MAK/AS/1629.
- a. Spis I, poz. 18-21: "4 Töpfe ohne Bezeichnung".
 - b. Typ XXXIV (por. H. Junker, Turah, s.36, fig. 42).
 - c. Wobec braku sygnatury na naczyniu, braku rysunku w spisie, ewentualnie innych cech charakterystycznych naczynia, niemożliwe jest ustalenie, z którego grobu obiekt pochodzi.
 - d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/22.
15. Naczynie zbliżone kształtem do nr kat. 14, lecz o mocniej wysklepionym brzuścu, bardziej pękатыm, zbliżonym w zarysie do owalu. Dno płaskie. Silniejsze zwężenie w górnej części naczynia poniżej wylewu. Krawędź wylewu rozchylona kielichowato. Gлина ciemnobrunatna z dużą ilością domieszek organicznych. Powierzchnia szorstka, ze śladami wygładzania, z ciemniejszymi plamami. Wys. 0,205, średn. 0,125 m. Nr inw. MAK/AS/1604.
- a. Spis I, poz. 24: "Ein Gefäß schwarzgebrannt ohne Bezeichnung", rysunek.
 - b. Typ XXXIV (por. H.Junker, Turah, s. 36, fig. 42).
 - c. Odtworzenie proweniencji naczynia nie jest możliwe.
 - d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/2.
16. Naczynie zbliżone w kształcie do nr kat. 12, lecz o mniej wysklepionym brzuścu, niezbyt starannie opracowane. Gлина czer-

²⁶ Elementy opisu i wymiary w oparciu o dane przytoczone przez K.Bulasa w CVA (por. także nr kat. 23, 24, 26, 30-36).

wonobrazowa, z jaśniejszym nalotem na powierzchni. Górna część naczynia obtaczana, dolna partia nierówna i niekształtna. Wys. 0,235 m, średn. 0,13 m. Nr inw. MAK/AS/1833.

- a. Spis I, poz. 18-21: "und 4 Töpfe ohne Bezeichnung". Identyfikację naczynia umożliwiło rozpoznanie go w publikacji H. Junkera (por. pkt d.) z podaną proveniencją: grób 10.n.5
- b. Typ XXXV (por. J. Junker, Turah, s. 36, fig. 42).
- c. Grób 10.n.5. w północnej części cmentarzyska, zagłębiony w piasku, o wym. 1,10 x 0,75 m. Pochówek nietknięty; głowa skierowana na północ, twarz zwrócona w kierunku zachodnim. W wyposażeniu znajdowały się 4 naczynia gliniane i 1 kamienne.
- d. H. Junker, Turah, tabl. XXXIXb góra, tabl. XXXV (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/1.

17. Pękate naczynie o spłaszczonym dnie i bardzo krótkiej szyjce. W górnej części brzuśca graffiti (ryc. 2:4). Gлина czerwono-brązowa z dużą ilością domieszek organicznych, powierzchnia szorstka. Wys. 0,20 m, średn. 0,18 m. Nr inw. MAK/AS/1505.

- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 150/4/.../". Bezsporne ustalenie proveniencji naczynia umożliwiła kartka znajdująca się w jego wnętrzu, posiadająca oznaczenie numeru grobu: 15.o.4. Informację tę potwierdza odnalezienie naszego naczynia w publikacji H. Junkera (por. pkt d.) z podaną również numeracją grobu.
- b. Typ XXXVIII (por. H. Junker, Turah, s. 36, fig. 42).
- c. Grób 15.o.4 w północnej części cmentarzyska, nienaruszony, zagłębiony w piasku, o wym. 1,20 x 0,70 m. Głowa zmarłego skierowana na południe, twarz zwrócona na zachód. W wyposażeniu zachowane 2 naczynia gliniane oraz fragmenty.
- d. H. Junker, Turah, tabl. XXXIX dół; K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/3.

18. Naczynie zbliżone do dwóch stożków ściętych, nałożonych na siebie większymi podstawami; należy do kategorii tzw. spichlerzy. Gлина żółtoczerwona, słabo wypalona. Powierzchnia szorstka, surowa w dolnej części. W miejscu załomu brzuśca wgłębiona linia obiegająca całe naczynie. Uszkodzona krawędź wylewu. Wys. 0,265 m, średn. 0,175 m. Nr inw. MAK/AS/1506.

- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 10.h.5". W tym przypadku nastąpiła pomyłka, gdyż

chodzi z całą pewnością o obiekt z grobu 15.h.5, jak świadczy zachowane oznaczenie na naczyniu oraz rozpoznanie obiektu w publikacji H.Junkera (por. pkt d.).

- b. Typ LV (por. H.Junker, Turah, s.38, fig. 44).
- c. Grób 15.h.5 w południowej części cmentarzyska, nienaruszony, o wym. 1,00 x 0,85 m. Szczątki trzech pościartowanych zmarłych. W wyposażeniu znajdowały się 4 naczynia gliniane, 4 rozcieracze, 5 owalnych pierścieni z kości słoniowej, fragment przedmiotu miedzianego, paciorki fajansowe.
- d. H.Junker, Turah, tabl. XXXVII dół; tabl. XXXIII (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/5; J. Śliwa, Grannary models in Egyptian tombs of the Archaic Period (w druku).
19. Naczynie o zwężającej się mocno dolnej partii korpusu, przyjmującej kształt rogu lub lejka. Gлина jasnoczerwona z jaśniejszymi nalotami. Opracowanie niestaranne, powierzchnia nierówna. Uszkodzona dolna część naczynia. Wys. 0,24 m, średn. 0,095 m. Nr inw. MAK/AS/1626.
- a. Spis I, poz. 18-21: "und 4 Töpfe ohne Bezeichnung". Pochodzenie obiektu ustalono w oparciu o rozpoznanie go w materiale ilustracyjnym publikacji wykopalisk w Tura (por. niżej pkt b i d) i ustalenie, zgodnie z informacją H. Junkera, że z badań tych znany był tylko pojedynczy przykład naczynia tego typu (z grobu 16.g./S/. Można więc na tej podstawie określić z całkowitą pewnością proveniencję omawianego naczynia.
- b. Typ LVII (por. H.Junker, Turah, s.38, fig. 44).
- c. W publikacji H. Junkera nie uwzględniono opisu grobu oznaczonego numerem 16.g./S/.
- d. H.Junker, Turah, s.38, fig. 44; K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/4.
20. Naczynie cylindryczne o płaskim dnie, z lekko rozchyloną i wywiniętą krawędzią wylewu. Poniżej krawędzi pojedynczy rowek obiegający wkoło całe naczynie. Korpus naczynia rozszerza się lekko w dolnej części. Gлина delikatna koloru białego z jasnoróżowymi plamami. Wys. 0,225 m, średn. 0,105 m. Nr inw. MAK/AS/1627.
- a. Spis I, poz. 25-27: "3 Tongefässe 15g/2-20g/2-19h/1 Form: (rysunek)". Proveniencję naczynia ustalono w drodze elimi-

nacji dwóch pozostałych naczyń tej charakterystycznej grupy (na nich zachowane oznaczenia naniesione tuszem, por. nr kat. 21-22).

- b. Typ LXIV (por. H.Junker, Turah, s. 39, fig. 45).
- c. Grób 20.g.2 w południowej części cmentarzyska, splądrowany. Wym. 1,00 x 0,60 m, zagłębiony w piasku. W wyposażeniu zachowane 3 naczynia oraz fragmenty.
- d. H.Junker, Turah, tabl. XXXVIII dół; K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/6.
21. Naczynie cylindryczne o płaskim dnie, z lekko rozchyloną i wyniętą krawędzią wylewu. Korpus naczynia, poczynając od zwężenia poniżej krawędzi wylewu, rozszerza się lekko ku dołowi tworząc wklęsłą linię ścianek bocznych. Gлина delikatna koloru jasnorożowego, miejscami zielonkawa. Wys. 0,235 m, średn. 0,105 m. Nr inw. MAK/AS/1630.
- a. Por. nr kat. 20. Na naczyniu znakowane oznaczenie $\frac{15g}{2}$.
- b. Typ LXV (por. H.Junker, Turah, s.39, fig. 45).
- c. Grób 15.g.2 w południowej części cmentarzyska. Opis grobu - por. nr kat. 1 pkt c, tamże inne naczynie z tego samego grobu).
- d. H. Junker, Turah, tabl. XXXVIII dół; K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/7.
22. Naczynie cylindryczne o płaskim dnie, z lekko rozchyloną i wyniętą na zewnątrz krawędzią wylewu. Korpus naczynia rozszerza się nieco w dolnej części. Gлина czerwona z białym nalotem, powierzchnia gładzona. Wys. 0,24 m, średn. 0,115 m.
- a. Por. nr kat. 20. Na naczyniu zachowane oznaczenie $\frac{19h}{1}$.
- b. Typ LXVI (por. H. Junker, Turah, s. 39, fig. 45).
- c. Grób 19.h.1 w południowej części cmentarzyska, splądrowany. Wym. 1,10 x 0,95 m, zagłębiony w piasku. Zachowane 3 naczynia gliniane oraz fragmenty.
- d. H.Junker, Turah, tabl. XXXVIII góra; K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/8.
23. Niewielkie naczynie cylindryczne o płaskim dnie. Gлина czerwona. Wys. 0,15 m, średn. 0,065 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 14n/10 (...)". Oznaczenie zachowano również na naczyniu.

- b. Typ LXIX²⁷ (por. H.Junker, Turah, s.39, fig. 45).
- c. Grób 14.n.10 w północnej części cmentarzyska, zagłębiony w piasku, obrabowany. W wyposażeniu zachowanych 5 naczyń glinianych.
- d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/9.
24. Niewielkie naczynie cylindryczne o płaskim dnie, znacznie smuklejsze niż nr kat. 23. Korpus naczynia w dolnej partii nieco pogrubiony. Gлина czerwona. Wys. 0,165 m, średn. 0,06 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 11m/1 (...)". Proweniencję odtworzono drogą eliminacji (pozostałe naczynia tej grupy posiadały zachowane sygnatury).
- b. Typ LXIX (por. H. Junker, Turah, s. 39, fig. 45).
- c. Grób 11.m.1 w północnej części cmentarzyska, stanowiący jeden z większych obiektów (wym. 4,15 x 1,50 m), z pomieszczeniem głównym oraz dwoma komorami magazynowymi. Konstrukcja ceglana, pozostałości elementów drewnianych. Pomieszczenie główne splądrowane. W wyposażeniu znajdowało się 30 naczyń (dwa inne naczynia z tego zespołu: por. nr kat. 31, 32).
- d. H. Junker, Turah, tabl. XVI (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/10.
25. Pękate naczynie o owalnym brzuścu i krótkiej szyjce. Gлина czerwono-brązowa z dużą ilością domieszek organicznych; powierzchnia szorstka, opracowana niestarannie. Uszkodzona krawędź wylewu, duże pęknięcie na powierzchni brzuśca. Wewnątrz naczynia mała kość zwierzęca. Wys. 0,145 m, średn. 0,13 m. Nr inw. MAK/AS/1820.
- a. Spis I, poz. 9-17: "Töpfe von rotem Ton verschiedener Typen: (...) 10n/4 (...)". Oznaczenie zachowane na naczyniu.
- b. Typ LXXV (por. H.Junker, Turah, s.40, fig. 46).
- c. Grób 10.n.4 w północnej części cmentarzyska, nienaruszony, kości przemieszane. Wym. 1,00 x 0,90 m. Pozostałości maty. W wyposażeniu 2 naczynia gliniane, 2 naramienniki łupkowe i fragment trzeciego, paciorki i muszle.

²⁷ K. Bulas, CVA pologne 2, tabl. 3/92/9 zalicza omawiane naczynie do typu LXX. Natomiast H.Junker w inwentarzu grobu 14.n.10 (op.cit., s.79, poz.417) wymienia 2 naczynia typu LXIX.

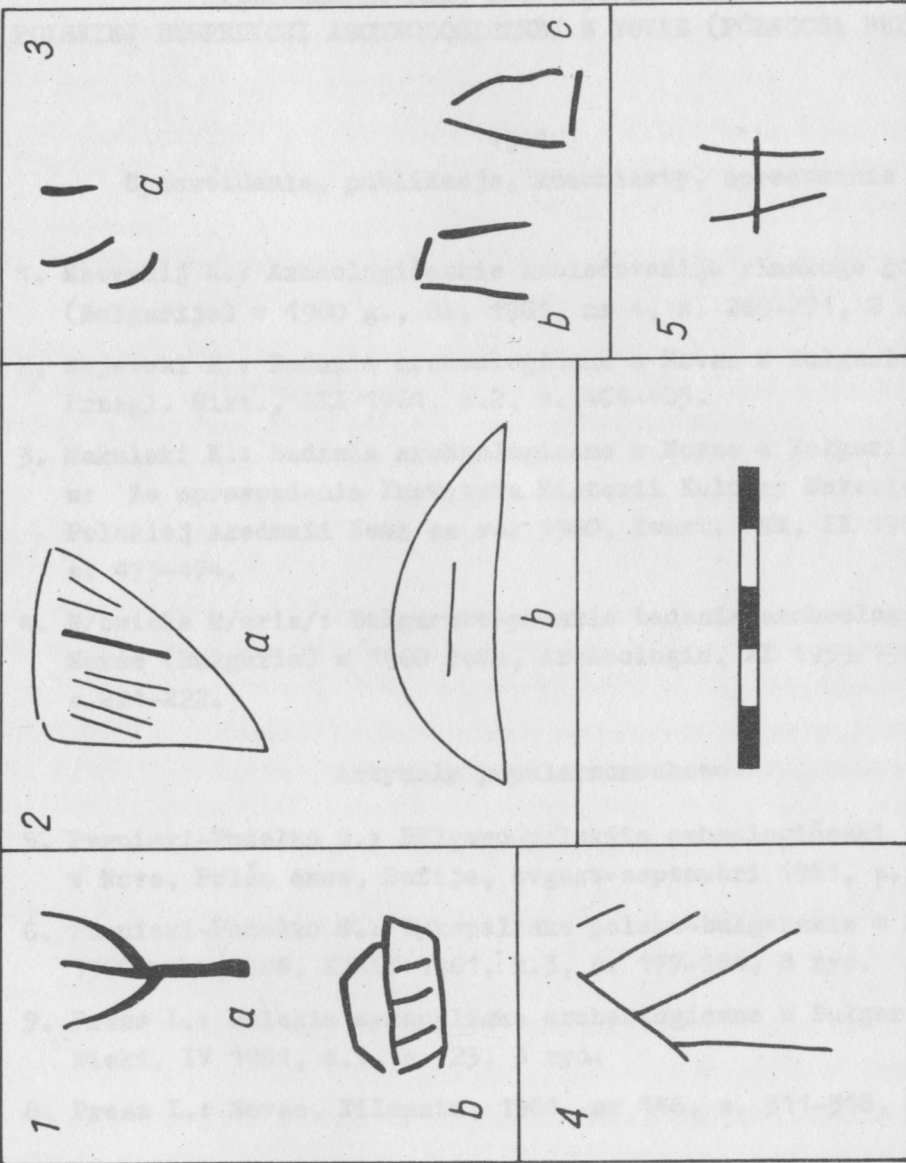
- d. H. Junker, Turah, tabl. XLI góra; tabl. XXXVI (widok grobu); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/13.
26. Małe naczynie o kulistym, nieregularnym brzuścu i dość wysokiej szyjce. Gлина czerwona o szorstkiej powierzchni. Wys. 0,055 m, średn. 0,06 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Spis I, poz. 22-23: "Kleinere Gefässe aus rotem Ton: 2 ohne Bezeichnung - 19g/2". Przynależność naczynia do sygnalizowanego zespołu grobowego ustalono na zasadzie eliminacji.
- b. Typ LXXXIX²⁸ (por. H. Junker, Turah, s.40, fig. 46).
- c. Grób 19.g.2 w południowej części cmentarzyska, nienaruszony, zagłębiony w piasku. Wym. 1,60 x 1,00 m. Głowa zmarłego skierowana na północ, twarz zwrócona na wschód. W wyposażeniu 9 naczyń glinianych (inne naczynia z tego zespołu - por. nr kat. 36).
- d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/16.
27. Płaska misa o półkolistym dnie. Gлина czerwono-brązowa z dużą ilością domieszek organicznych, czerwona angoba; misa sklejoną z 4 części, powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna mocno złuszczone. Wys. 0,05 m, średn. 0,21 m. Nr inw. MAK/AS/1549.
- a. Spis I, poz. 28-36: "Schüsseln aus rotem Ton: 9: 11m/1-3-191/3-11m/1-19.../2-4 sind unbezeichnet". Naczynie pochodzi przypuszczalnie z grobu 12.n.6; należy do 4 naczyń nie posiadających oznaczeń.
- b. Typ CXII (por. H. Junker, Turah, s.43, fig. 49).
- c. Grób 12.n.6 w północnej części cmentarzyska, splądrowany, zagłębiony w piasku. Wym. 1,35 x 0,9 m. Zachowane 1 duże naczynie i fragmenty mniejszych (nasz obiekt sklejoną z 4 części).
- d. H. Junker, Turah, s.43, fig. 49 (typ CXII zilustrowano w oparciu o omawiany zabytek); K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/15.
28. Misa o płaskim dnie, z krawędziami wylewu lekko nachylonymi ku wnętrzu. Gлина czerwona pokryta czerwoną angobą. Powierzchnia

²⁸ K. Bulas powołuje się jedynie na obiekt umieszczony na plan-szy XII góra w publikacji H. Junkera (por. niżej, pkt d). Zbliżone kształtem naczynie pochodzić ma z grobu 12.n.6, brak jednak wzmianki o nim w inwentarzu grobu (por. H. Junker, Turah, s.78, poz.386).

- nia wewnętrzna i krawędź zewnętrzna gładzone. Wys. 0,11 m, średn. 0,205 m. Bez nr inw.
- a. Por. nr kat. 27. Obiekt należy do grupy 4 naczyń nie posiadających oznaczeń; bliższe ustalenie proveniencji nie jest możliwe.
 - b. Typ XCIII (por. H.Junker, Turah, s.41, fig. 47).
 - c. Naczynie pochodzi przypuszczalnie z jednego z grobów w północnej części cmentarzyska lub grupy przejściowej między cmentarzyskiem południowym a północnym.
 - d. K. Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 1/90/8.
29. Misa o płaskim dnie, z krawędziami wylewu nachylonymi do wnętrza. Gлина czerwona pokryta czerwoną angobą. Wnętrze gładkie, pas przy krawędzi zewnętrznej gładzony. Naczynie sklezione z licznych fragmentów. Wys. 0,08 m, średn. 0,225 m. Nr inw.MAK/AS/1545.
- a. Por. nr kat. 27. Obiekt należy do grupy 4 naczyń nie posiadających oznakowania. Może pochodzić z grobów: 18.l.12, 19.m.5, 18.m.8, 13.n.6.
 - b. Typ XCV (por. H.Junker, Turah, s.41, fig. 47).
 - c. Naczynie pochodzi przypuszczalnie z grobu grupy przejściowej między cmentarzyskiem południowym a północnym, lub z północnej części cmentarzyska. Niemożliwe jest bliższe określenie, do którego zespołu grobowego należy.
 - d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 1/90/7.
30. Miseczka o płaskim dnie, z rozchylonymi kielichowato ściankami. Od strony zewnętrznej znak (ryc.2:5) wryty przed wypaleniem. Gлина czerwobrazowa, powierzchnia szorstka. Wys. 0,05m, średn. 0,135 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Por. nr kat. 27. Znak wryty na naczyniu pozwolił na ustalenie, że pochodzi ono z grobu nr 3 (por. pkt d).
 - b. Typ CIV (por. H.Junker, Turah, s. 42, fig. 48).
 - c. Grób próbny (Versuchsgrab) nr 3 w północnej części cmentarzyska, zagłębiony w piasku. W wyposażeniu stwierdzono 5 naczyń oraz bransoletę rogową z drutem miedzianym.
 - d. H.Junker, Turah, s. 49, fig. 60 (graffiti nr 61); K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/18.
31. Płaska, niezbyt regularnie ukształtowana miseczka o rozchylnych kielichowato ściankach. Gлина jasnoczerwona. Wys. 0,03 m, średn. 0,12 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.

- a. Por. nr kat. 27. Ze względu na brak cech charakterystycznych bliższe określenie numeru grobu, z którego pochodzi naczynie, nie jest możliwe. Z całą pewnością był to jeden z grobów w północnej części cmentarzyska (11.m.1 ?).
 - b. Typ CIV-CV (por. H. Junker, Turah, s.42, fig. 48).
 - c. Grób 11.m.1 (?) w północnej części cmentarzyska. Opis grobu - por. nr kat. 24, pkt c; dwa inne naczynia z tegoż zespołu: por. nr kat. 24, 32.
 - d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/6.
32. Płaska miseczka o rozchylonych kielichowato ściankach. Gлина czerwona. Wys. 0,03 m, średn. 0,11 m. Zabytku tego brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Por. nr kat. 27, pkt c, oraz nr kat 31, pkt a.
 - b. Typ CIV-CV (por. H.Junker, Turah, s.42, fig. 48).
 - c. Grób 11.m.1. (?) w północnej części cmentarzyska. Opis grobu - por. nr kat. 24, pkt c. Por. także nr kat. 24 i 31 (dwa inne naczynia przypuszczalnie z tego samego grobu).
 - d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/7.
33. Nieco wyższa miseczka o płaskim dnie, z rozchylonymi kielichowato ściankami. Gлина jasnoczerwona. Wys. 0,045 m, średn. 0,145 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Por. nr kat. 27, pkt a oraz nr kat. 31 i 32. Zabytek pochodzi najprawdopodobniej z jednego z grobów w północnej części cmentarzyska.
 - b. Typ CIV-CV (por. H.Junker, Turah, s.42, fig. 48).
 - c. Ze względu na brak cech charakterystycznych, bliższe określenie numeru grobu, z którego pochodzi naczynie, nie jest możliwe. Por. także wyżej, pkt a.
 - d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/8.
34. Miseczka o płaskim dnie i lekko rozchylonych na zewnątrz ściankach. Gлина jasnoczerwona. Wys. 0,035 m, średn. 0,11 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Por. nr kat. 27. Naczynie pochodzi przypuszczalnie z grobu 19.1.3.
 - b. Typ CIX (por. H.Junker, Turah, s. 43, fig. 49).
 - c. Grób 19.1.3 w przejściowej części cmentarzyska pomiędzy grupą południową i północną, nienaruszony, o wym. 1,50 x 1,00 m. Głowa zmarłego skierowana na północ, twarz zwrócona na zachód. W wyposażeniu 5 naczyń glinianych, paciorki fajansowe.

- d. H.Junker, Turah, tabl. III (widok grobu); K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 2/91/5.
35. Płaska misa niezbyt regularnie ukształtowana. Glina czerwona, zmieszana z mułem nilowym. Wys. 0,025 m, średn. 0,16 m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Por. nr kat. 27. Obiekt należy do grupy 4 naczyń nie posiadających oznaczeń, pochodzi przypuszczalnie z grobu 15.k.2, 17.l.6 lub 17.m.2 w przejściowej części cmentarzyska między grupą południową a północną.
- b. Typ CXVI (por. H.Junker, Turah, s.43, fig. 49).
- c. Bliższe ustalenie proveniencji naczynia nie jest możliwe. Por. wyżej pkt a.
- d. K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/17.
36. Małe naczynko o nieregularnym kształcie brzuśca i krótkiej szyjce. Glina jasnoczerwona, szorstka. Wys. 0,06 m, średn. 0,07m. Zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum.
- a. Por. nr kat. 26 pkt a.
- b. Sklasyfikowanie obiektu w oparciu o mało czytelną fotografię w CVA nie jest możliwe.
- c. Grób 19.g.2 (?) w południowej części cmentarzyska. Opis grobu - por. nr kat. 26 pkt c (tamże inne naczynie z tego samego grobu).
- d. H.Junker, Turah, tabl. XII góra (?); K.Bulas, CVA Pologne 2, tabl. 3/92/20.

Il. 2. Zestawienie znaków wyrytych na naczyńskich (tzw. ffiti). 1 - nr kat. 2; 2 - nr kat. 7; 3 - nr kat. 3; 4 - nr kat. 17; 5 - nr kat. 30 (ponieważ zabytku brak obecnie w zbiorach Muzeum, znak skopiowano wg publikacji H. Junkera, a nie z oryginału; podana skala nie odnosi się do reprodukcowanego znaku nr 5).